

ЛІТЕРАТУРА

1. Демченко І.І. Готовність учителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивної освіти: структура та діагностика : навч.-метод. посібник. Умань : Видавець «Сочінський М.М.», 2014. 160 с.
2. Канішевська Л.В. Науково-методологічні основи формування життєвої компетентності вихованців інтернатних закладів / Л.В. Канішевська // Формування життєвої компетентності вихованців у закладах інтернатного типу : наук.-метод. посіб. К. Педагогічна думка, 2007. С. 5–36.]
3. Корекційні програми. Веб-сайт URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchannya-ditej-u-specialnih-zakladah-osviti/osvita-ditej-z-osoblivimi-potrebamami/navchalni-programi/korekcijni-programi>
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 серпня 2013 року № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами»
5. Про внесення змін до наказу Міністерства освіти і науки України від 06 грудня 2010 р. №1205: Наказ Міністерства освіти і науки України від 01.02.2018 №90.
6. Проворова Є.М. Підготовка учителів музики до роботи в інклюзивному класі/Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах, № 71, Т. 1, 2020
7. Сметаніна Т.М. Методи роботи в інклюзивній освіті на уроках з образотворчого мистецтва/ Інклюзія в мистецькій освіті: виклики, практики, перспективи, зб. матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (з міжнарод. участю), 6–7 груд. 2019 р. / за заг. ред. М. М. Бриль. Київ: ДНМЦЗКМО, 2019. 420 с.

Новаківська Юліана

Науковий керівник – доц. Ороновська Лариса

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МУЗИЧНОЇ ОСВИТИ СХІДНИХ КРАЇН ТА УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Музика має пізнавальний характер. Вона відображає багато життєвих явищ, які збагачують дітей уявленнями про суспільство, природу, побут та традиції. Вихователь підтримує, формує навіть незначні творчі виявлення, які активізують сприйняття і уявлення, будять фантазію та уяву; надає діяльності дитини пошуковий характер, а пошук завжди потребує розумової активності. Наприклад, дорослий ставить перед дитиною творчу задачу: у співах імпровізувати на заданий літературний текст-дитина шукає співочі інтонації, які відповідають цьому тексту. У русі придумує, комбінує знайомі елементи з новими. В музично - ігровій драматизації діти відтворюють картинку з життя, передають виразні, характерні рухи, міміку, жести якого-небудь персонажа, дитина мислить, фантазує, «планує». Тому музичне виховання виконує багато завдань розумового розвитку дітей. Вони виконуються в дуже різносторонній формі і створюють особливі ситуації для активізації розумової діяльності.

Отож заняття музикою сприяють загальному розвитку особистості дитини. Взаємозв'язок між усіма сторонами виховання складається в процесі різноманітних видів і форм музичної діяльності. Східні країни (Японія, Китай, Корея), як країни споглядального світогляду, естетичного ставлення до дійсності, самобутньої давньої культури та всеосяжного науково-технічного прогресу, для більшості європейців і представників інших континентів є країнами загадковими і водночас привабливими. Так, дослідження суспільної думки, проведені

Інститутом Геллапа в США, Англії, Франції та Німеччині виявили, що переважна більшість опитаних важко сприймає традиційний спосіб мислення східних країн. Як стверджує американський філософ Г. Мур, східна культурна традиція, найбільш загадкова та парадоксальна з усіх великих традицій, є інтелектуальним і культурним викликом, зумовлює унікальні і цікаві передбачення та провокує більше реакції, сприяє виникненню оригінальних ідей [1, с. 74].

Значний вплив на менталітет східних країн, їх ціннісні орієнтації, художній і моральний розвиток особистості, як вважають жителі східних країн, має сім'я. У сім'ї, яка забезпечує збереження національної самобутності, діти засвоюють різноманітні традиції, загальні норми поведінки, особливості національної культури і мистецтва.

Мета статті - шляхом порівняльного аналізу простежити процеси становлення музичної освіти в Східних країнах і в Україні та виявити тенденції їх розвитку і модернізації.

Виклад основного матеріалу. Музичне мистецтво – яскравий та незамінний засіб формування цілісної особистості дитини. Музика володіє своєю «мовою». Важливо не просто навчити дитину виразно, чисто співати, рухатись під музику. Музика і пов'язана з нею діяльність можуть визвати в дитині особливу потребу, бажання спілкуватися з нею, а по мірі можливості і «розмислювати» в ній (термін Д.Б. Кабалевського).

В Східних країнах в основі освіти лежить «конфуціанський культ» шанування старійшин. Саме конфуціанство сприяє формуванню у молоді таких якостей, як дисциплінованість, наполегливість в досягненні поставлених цілей, терплячість, добродушність і оптимізм.

В Східних країнах художнє виховання дітей починається з раннього віку, також в Кореї новонароджену дитину, яка провела дев'ять місяців в утробі матері, прийнято вважати однорічною [2, с. 34].

В японській школі увага приділяється набуттю учнями «пізнавальних» та «емоційних» навичок – в результаті рівень знань випускника японської школи дорівнює рівню випускника американського коледжу [3, с. 5].

В Китаї музичному вихованню приділяється недостатньо уваги. Проблема музичної освіти в Китаї є з тим, що дитина має бути всебічно розвиненою. Гармонійному розвитку дитини сприяє як фізичне, так й естетичне виховання. Естетичне виховання в дитини можна розвинути завдяки проведенню уроків музики у школі.

В системі корейської освіти поціновується розвиток саме «основної здібності» особистості учня, а не формування предметних і міжпредметних компетентностей, розвиток пізнавального інтересу.

Головне завдання, що стоїть перед музичною освітою в Японії, Китаї, Кореї, - підтримка корейської традиційної музичної культури. Проте основна мета уроків музичного мистецтва в школі – всебічне виховання дітей, прищеплення їм основ і навичок естетичної культури.

Як і в Україні тривалість уроків в початковій школі Східних країн - 45 хв., та між уроками оголошують невеличкі перерви - від 5 до 10 хв. За розкладом у початковій школі теж не більше 4 уроків на день. Проте протягом дня учні в східній країні також приймають участь у засіданні різних комітетів і клубів. Це в свою чергу сприяє їх особистісному розвитку.

Модель мистецької освіти в Східних країнах заслуговує на особливу увагу. Традиційно в цих країнах вважають, що можливо й необхідно розвивати не лише інтелект, а й емоційність, що є основою естетичного сприйняття, тому здібності поета, художника й музиканта можна й потрібно розвивати в кожній дитині.

Дослідники відзначають, що японцям притаманне традиційне для Далекого Сходу світорозуміння, сутнісною характеристикою якого є відчуття людиною своєї єдності та гармонійної взаємодії з природою. Мистецтво, на думку японців, покликане виявляти красу й робити її відчутною. Саме тому, вважають японські педагоги, дітей треба вчити відчувати красу, вчити сприймати прекрасне, тому що вони переконані, що ніякий науковий і технічний поступ не здатний змінити естетичну та етичну складові людського життя [4, с. 28].

Музична освіта в Китаї увійшла в систему шкільної освіти й посідає одне з головних місць. Це пов'язано з тим, що освіта в Китаї перестає орієнтуватися в освіті лише на виховання людини для суспільства, а виховує всебічно розвинену людину, яка має бути гармонійною у всьому. Цьому передувало реформування шкільної освіти, зокрема музичної. Аналіз використаних джерел свідчить про те, що питання музичної освіти в початковій школі Китаю не розглядалося радянськими науковцями. Дослідники (Ф. Арзаманов, І. Лисевич) лише торкалися загальної музичної культури Китаю, але вони не брали до уваги музичне виховання в початковій та середній школі. У китайській науці питання музичного виховання розглядалося Ван Юйхе, Ван Юй І, Ма Да, Цюй Баокуй тощо, які розглядали роль музичної освіти в контексті розвитку загальноосвітньої школи Китаю. Про розвиток музичної освіти у Стародавньому Китаї писав Сю Хайлінь.

Із самого початку навчання у школі полягало у вивченні китайської мови, арифметики та співів. Співам приділялося багато уваги, адже китайський народ уміє зберігати традиції попередніх поколінь. Усі народні пісні передаються з покоління в покоління, а головним залишається те, що на формування музичного розвитку не впливали політичні реформування.

Свою професійну музично-педагогічну діяльність вчителі музичного мистецтва також будують на основі древніх корейських традицій виховання та на підґрунті положень, зафіксованих у «Державній корейській програмі музичної освіти». Цей нормативний документ що найперше визначає головні та другорядні цілі загальної музичної освіти. Серед провідних цілей, визнаних цією програмою – акцентуація уваги на тому, що учні повинні розвивати свої музичні і творчі здібності, свою сприйнятливність до музики шляхом вивчення різних музичних стилів, збагачувати власний художній досвід.

З поміж другорядних цілей слід виділити наступні: 1) учні повинні володіти основними музично-теоретичними поняттями і уявленнями; 2) учні мають вправлятися у різних видах музичної діяльності; 3) школярів слід заохочувати до впровадження музики в їхнє повсякденне життя, пояснювати функції і значення музичного мистецтва.

В Україні під методами музичного виховання розуміють взаємовідносини педагога і дітей, які дають змогу дитині засвоїти елементарні знання про музику, оволодіти практичними навичками і вміннями, що допомагають розвитку музичних здібностей.

Привчання дитини до музичного мистецтва здійснюється самою музикою. Але музику треба почути, і це можливо тільки завдяки виконавцю. До нього і пред'являються високі вимоги виконання. Важливо, щоб перше спілкування дитини з музикою в дні раннього і дошкільного дитинства запам'яталось для нього світлою радістю, визивало позитивні емоції, потреба повторної зустрічі з прекрасним. Пізніше, у старшому віці, спілкування з музикою приймає нові, більш важкі форми: емоціональної обізнаності, пізнання ідеї і змісту твору, переосмислення художньої музичної форми, виділення улюблених творів, більш поглибленого співчуття художнім образам. Поступово виникає перехід від першого радісного сприйняття музики до радості найпростішого виконання, а в більш старшому віці, у співвідношенні з розвитком музикальності і розширенням можливостей, до виконавської і творчої музичної діяльності. Цей важливий процес обумовлюється з самого початку майстерністю виконання музичних творів вихователем-музикантом, його високою професійністю, емоціональним відношенням до музичного твору, проникненням в його ідею, образи. Педагог, який володіє даром художнього виконання музичних мініатюр для дітей, може зацікавити їх, чути їх почуття та думки, визвати відповідне відлуння серця. Він може бути певен, що дитина потягнеться до мистецтва і назавжди буде зв'язана з музикою. Музичний вихователь – посередник між композитором і дітьми. Він доносить до дитини твір в його первозданній красі. Тому, йому необхідно зрозуміти, почути, вникнути, поглибитися у зміст музичного твору, його ідею, відчувати настрій. У виконанні музичного твору повинно бути єдність замислу композитора і виконавця.

Іноді дітям пропонується виконати малюнок, який передає характер музики. Головне, щоб вони не просто малювали на подану тему, а намагались використовувати ті засоби виразності, які відповідали б характеру музики, зрозуміли, що колір на малюнку має велике виразне значення: світлі відтінки часто відповідають світлому, ніжному, спокійному настрою музики; темні – тривожному, таємничому; яскраві, насичені фарби – веселій, радісній музиці. Необхідно розвивати уявлення дітей щодо виразності кольору, обговорювати разом з ними, які малюнки найбільш відповідають характеру музики [1, с. 74].

Музичні сприйняття розвивається не тільки на заняттях. Важливо використовувати різні форми організації музичної діяльності дітей – проводити тематичні концерти, включати слухання музики в сценарії ранкових свят.

Загальноосвітня школа приділяє велику увагу музичному навчанню за допомогою ритміки, вокальних, інструментальних вправ і слухання музики. Головною метою музичного виховання в Східних країн є набуття знань і навичок, що допоможуть учням орієнтуватися в музичній творчості, на певному рівні виконувати твори національних та зарубіжних композиторів. Навчання музиці може починатися в досить ранньому віці, у дитячих садочках, наприклад як в Японії, що працюють за системою відомого японського скрипаля й педагога Шініці Сузукі, педагогічна концепція якого ґрунтується на ідеї сенситивності раннього дошкільного періоду для емоційного та чуттєвого розвитку дитини. Його підхід базувався на принципі, що «музикальність – це не вроджений талант, а здатність, яка може бути розвинута.

Будь-яка дитина, яку навчають належним чином, може стати музикальною – це не важче, ніж навчитися говорити рідною мовою. Потенціал кожної маленької дитинки неосяжний».

Українські засади музичного виховання дуже схожі з східними. Заняття музикою сприяють загальному розвитку особистості дитини. Взаємозв'язок між усіма сторонами виховання складається в процесі різноманітних видів і форм музичної діяльності. Емоційна чутливість і розвинений музичний слух дадуть змогу дітям в доступних формах відгукуватися на добрі почуття і вчинки, допоможуть активізувати розумову діяльність і, постійно вдосконалюючи рухи, розвинути фізично. Д.Б. Кабалецький - видатний український педагог вважав, що музика і пов'язана з нею діяльність можуть визвати в дитині особливу потребу, бажання спілкуватися з нею, а по мірі можливості і «розмислювати» в ній [5, с. 63].

Висновки. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що музичне мистецтво – яскравий та незамінний засіб формування цілісної особистості дитини. Музика володіє своєю «мовою».

Важливо не просто навчити дитину виразно, чисто співати, рухатись під музику. Музика і пов'язана з нею діяльність можуть визвати в дитині особливу потребу, бажання спілкуватися з нею, а по мірі можливості і «розмислювати» в ній. Музично-естетичне виховання в Україні являється не самоціллю, а засобом всебічного, гармонійного розвитку особистості. У процесі музичного виховання особливо успішно формуються моральні якості дитини.

Змогу дитині засвоїти елементарні знання про музику, оволодіти практичними навичками і вміннями, що допомагають розвитку музичних здібностей можуть такі методи, як художнє виконання твору, пояснення і бесіда, практичний метод, емоційний вплив на дитину, об'єднання кількох видів мистецтва, створення ігрових ситуацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ветлугіна Н.А. Методика музичного виховання дітей в дитячому садку Київ « Вища школа» 1978.- 254с.
2. Дьюї Дж. Психологія и педагогіка / Джон Дьюї. – М.: Лабиринт, 1999. – 190с.

3. Иова Е.П. Эстетическое воспитание детей средствами музыки. М., Просвещение, 1984р., 78с.
4. Михайлова Ю.Д. Традиционная система социализации детей в Японии / Ю. Д. Михайлова // 1991. – № 2. – С. 48–52.
5. Кабалевский Д.Б. Идеиные основы музыкального воспитания. М., Советский композитор, 1993р., 123с.

Новаківська Діана

Науковий керівник – доц. Ороновський Анатолій

ХОРОВА КАПЕЛА «ЗАГРАВА» ЯК ОСЕРЕДОК НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ ТЕРНОПІЛЛЯ

Постановка проблеми. Із найдавнішої давнини незрадливим, вірним супутником народу нашого, надійним оберегом української нації була пісня.

Із незапам'ятних часів аж до сьогоднішніх днів вона чарує людей своєю свіжістю, задушевністю, хвилює правдивістю і щирістю, поетичним обдаруванням і художністю. «Наші пісні, — писав митрополит Іларіон — це тихе рай, це правдиві чари, ті чари, що всім світом призвано за нами».

У пісні українській відобразилися думи і почуття, настрої і переживання, болі, радощі народу, викликані життям, явищами, подіями чи обставинами, боротьбою за волю і за державність України.

В українській мелодії - наша культура, наша любов до рідної Землі, ступінь нашої свідомості. Вороги, люті поневолювачі, гнали пісню нашу з життя, переслідували й розпинали її, разом із рідним словом забороняли українські співи. За українську пісню кидали людей у тюрми, піддавали тортурам, висилали на заслання. А вона продовжувала жити в гущі народу, і вбити її не було сили навіть найлютішому ворогові.

Її тихо співала мати над колискою дитини, її розносили по світі незрячі кобзарі та лірники, без неї не обходилися ні хрестини, ні весілля, ні молодіжні вечорниці. З похідною піснею вирушали на бій з ворогами козацькі полки, з нею здобувало волю Україні славне Січове Стрілецтво, з патріотичною піснею на устах умирали від більшовицьких куль полонені українські повстанці під селищем Базаром, йшли на смертельні подвиги хлопці-герої УПА.

Мета статті - дослідити історію становлення і розвитку хорового колективу патріотичної пісні Тернопілля – «Заграва».

Виклад основного матеріалу. Хоровий спів, очевидно, існував з часів первісно-общинного ладу і був пов'язаний з обрядовістю. Сутністю обрядового хорового співу було єднання співаків у спільному духовному прагненні при вільному самовияві індивідуальності кожного співака. Існують припущення, що і саме слово «хор» є пов'язаним з теонімом «Хорс» - сонячним божеством давньоруського пантеону.

Вже в Стародавній Греції голоси розрізняли за регістрами: *neteide* - високі голоси, *mesoide* - середні, *ipside* - низькі. Проникнення християнства у Європу формується новий тип